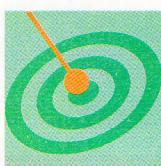

Amata apguve prasa pacietību

Vērtē speciālists

Ingurds Banķis ir vienīgais Latvijas meistars, kurš palīdz samērā lielam skaitam jauniešu iepazīties ar kokapstrādes speciālista arodi.

Viņa mēbeļu galddnieka – kokgriezēja meistara darbnīca darbojas Valdemārpils puses «Kauliņu» mājās jau kopš 1997. gada. Jauniešiem šeit dota iespēja apgūt amatu, un, ja galvā rosās ideja par izglītības turpināšanu, paralēli mācībām pie meistara var mācīties arī Talsu un Rojas vakarskolās. Ingurdam jautājām par to, kā puši iegūst zēļa diplому.

Kādā vecumā puiši pie jums nokļūst?

Pārsvarā pēc 9. klases, kad nav vēlēšanās turpināt mācības. Tomēr es viņiem iesaku vismaz pabeigt vakarskolu, lai gadījumā, ja domas vēlak mainīsies, viņi varētu mācības turpināt. Par mācekļiem pieņemu visus, jo zīmēt jau prot katrs, kas redz, varbūt vienīgi to dvēseli nespēj ielikt.

Cik gadu jāmācās, lai iegūtu zēļa diplomu?

Pie meistara ir jāmācās trīs gadi. Tad gan neiegūst valsts atzītu, bet amatniecības diplому. Puiši kārto eksāmenus pēc arodvidusskolas programmas, kas ir apstiprināta Talsu Amatniecības biedrībā. Eksāmeni ir arī tāpēc, lai viņiem būtu lielāka atbildība pret savu darbu. Cenšos savu profesionālo praksi pietuvināt profesionālajām skolām, bet tas ir pakāpenisks process. Tagad meklēju sponsorus.

Kādas iemaņas viņi pie jums apgūst?

Apmācības programmā ir amatu mācības – galddniecība, kokgriešana. Puiši apgūst arī materiālu mācību, proti, kā pazīt koku, arī praktisko rasēšanu, lai spētu uzkonstruēt mēbeli. Zīmēšana, veidošana – tie ir priekšmeti, ko puiši paši izvēlas. Ir arī kompozīcija un formas analīze, jo vēlos dot vairāk tieši māksliniecisku, filozofisku pieeju kokam – kā veidot skulptūras, lai nebūtu jāveic tikai «sauss» darbs. Pats to visu esmu apguvis, jo esmu mākslinieks – meistars. Beidzu Liepājas Lietišķās mākslas vidusskolu.

Kā notiek apmācība?

Pirmajā gadā viņiem ir jāapjauš, kas ir darbnīca, tāpēc apmācība vairāk saistīta ar teoriju un darbošanos ar rokas darba rīkiem. Otrajā gadā praktisko darbu darbnīcā ir vairāk, bet trešais gads veltīts diplomdarba izstrādei. Diplomdarbā var pārtapt gan jaunieša paša iecere, gan arī kāds no darbnīcā saņemtajiem pasūtījuma darbiem. Puišiem lieku izstrādāt skices un rasejumus, lai gala iznākumā par paveikto būtu lielāks prieks. Viņi šajā darbā ir galvenās personās, es tikai mazliet kontrolēju.

Arī pats no viņiem varu ļoti daudz mācīties. Uzdodu, piemēram, uztaisīt kaut ko tikai no maziem koka puķīšiem, un rezultātā ieraugu tādas idejas, ko pats nekad nebūtu iedomājies. Piemēram, viņi izdomāja skaistas paplātītes, ko mēs tagad ražojam sērijveidā un pārdodam. Tāpat ir dažādi svečuturi, kurus puiši izdomāja, es mazliet

pielaboju, un gala rezultāts ir brīnišķīgs. Pēdējā audzēkņu ideja ir avižu turētāji, kuri ražosim un arī tirgosim.

Mūsdienās nekas nenotiek par velti...

Jā, par mācībām puiši man maksā. 100 latu gadā jeb 50 latu par pusgadu.

Jūs minējāt pasūtījumus. Kādus darbus jums pasūta, un vai uzticat to reālizāciju saviem mācekļiem?

Pasūta tie cilvēki, kas uzticas man, un es savukārt uzticos saviem puišiem. Mēs tai-sām ļoti greznas ārējās durvis, dažāda veida bufetes, skapjus, rakstāmgaldus, guļamistabas un virtuves iekārtas, datorgaldus, bija pasūtīta arī bibliotēka. Ir veikti dažādi kokgriešanas darbi. Kopā ar vēl vienu meistarunu saviem puišiem taisījām skaistas kāpnes kādā Mežaparka mājā. Tas bija liels un atbildīgs darbs. Taisījām arī gultu galus, kas bija pasūtīti no Zviedrijas.

Puiši, izvēloties amatu, apzinās, ka vārēs labi nopelnīt?

Neteiksim, ka nopelnīt, bet darbu dabūs visi. Viņi cīnās un diplomu vairs neapgāna, kā tas reizēm notiek ar arodvidusskolās ie-gūtiem diplomiem. Tur ir teorija, bet nav līdzvērtīgas praktiskās bāzes. Taču kaut kas rodas tikai tad, ja cilvēks strādā. Šeit darbi ir izstrādāti diezgan sūrā darbā. Savā apmācību praksē es vēlētos līdzināties Rīgas Amatniecības vidusskolai, bet svarīgākais ir ne-zaudēt jau sasniegto meistarības limeni.

SOLVITA SEIKSTE

Igurds Baņķis saņemis Lielo tencinājumu

Kauliņu saimnieks, galdniekmeistars Igurds Baņķis no Valdemārpils pašvaldības kļuvis par konkursa «Latvijas sakoptākā sēta» laureātu.

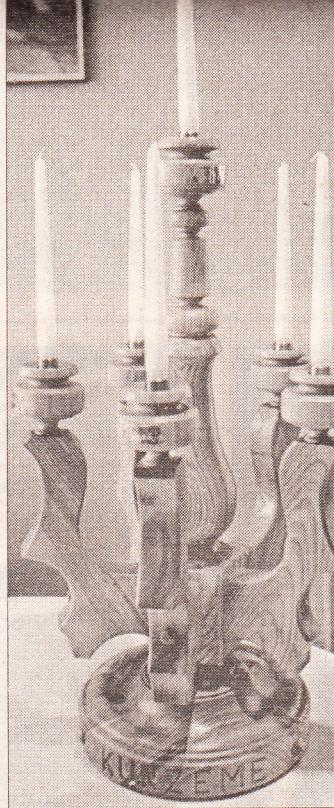
Rādot grezno tencinājumu, kurš Igurdam Baņķim piešķirts par mācekļu radošu iestabilizēšanu galdnieka amatā, viņš par savu darbu teica: «Pēc būtības uzvarēja mākslinieciskās domas lidojums. Mana sūtība ir puišiem iemācīt amatu, lai viņi var atrast savu vietu dzīvē.»

Šā gada Centriskās partijas Latvijas Zemnieku savienības desmitā konkursa tēma «Gudribu centrs lauku sētā» radusies, pateicoties nejaušbai. Pērn, kad Ēriks Hānbergs un Aivars Berķis vērtēja rajona saimniecību zivju dīķus, viņiem

neparedzētā kārtā iznāca nakšņot Kauliņos, kur žūrijas locekļi iepazinušies ar Igurdu Baņķi un viņa neikdieniško nodarbi — amatniecības skolu 50 mācekļiem. Abus pārsteidzis, ka lielais darbs notiek bez jebkāda pašvaldības, valsts vai labdaru atbalsta. Aivars Berķis atzina, ka iepazītās ļavis iezīmēt jaunu šķautni Zemnieku savienības rīkotajā konkursā un palīdzējis izlemt tā likteni. Tā arī radusies šāgada tēma.

Vērtētāji bija sajūmināti, ka zēniem ar pamatskolas izglītību bez jebkādām izredzēm konkurēt darba tirgū Kauliņos tiek dota ie-spēja kļūt par prasmīgiem meistariem, kurus lūkot brauc pazīstamu firmu īpašnieki.

SARMĪTE KLEINBERGA

Galdniekmeistara Igurda Baņķa audzēknu darinātās svēturis ir apbrīnas vērts.

DAINA KĀRKLUVALKA fot.

Topošajiem zellīem semestrī ir galā

44 galdniekmeistara Igurda Baņķa audzēkņi jau nosvinējuši kopējo Ziemassvētku eglītes vārku. Amats spodrināts dūši iemaņas nāk klāt ar katru dienu šis tas jau arī padarīts, un darīt ar glanci, kā teiktu vei matnieki.

Nesen Kurzemes novada aronomu saieta dalībnieki patam priecājās par Igurdu Baņķu puišu darināto dižo un skaistu svečturi. Viņu roku darbs ir aiz Talsu luterāņu baznīcas ārdurvis restaurācija, Talsu novada muzeja seno mēbeļu atjaunošana. Zāļu pacietīgi mācās par meistarību skolotājs saviem audzēkniekiem diendienā cenšas iepotēt pārliebu, ka amatam ir zelta pamats.

Zināšanas ir vajadzīgas, bet galvenais ir praktiskais darbs. Uz vairāk par visu nepieciešamiem galdi, ar ko puišiem strādāt, būtēvēl solu nepietiek. Igurds Jānis lūdz atsaukties visus, kam manta neizmantota stāv kā klēti vai šķūni. Varbūt varat aizdot vai iznomāt? Tā jau darījis Vilis Bagdons, un galdniekmeistars viņam ir ļoti pateicīgs. Svinīku sveicienus Igurds Baņķis sūtījis arī SIA «Būvmateriāli» un Olgai Bārai, rajona padomes izpildītājiem rektoram Gunāram Līdumam, Lubes pagasta padomei, Talsu novada muzeja darbiniekiem visiem, visiem, kas atbalstījuši jaamu skolas veidošanos.

Ģerboņa skulptūra atjaunota

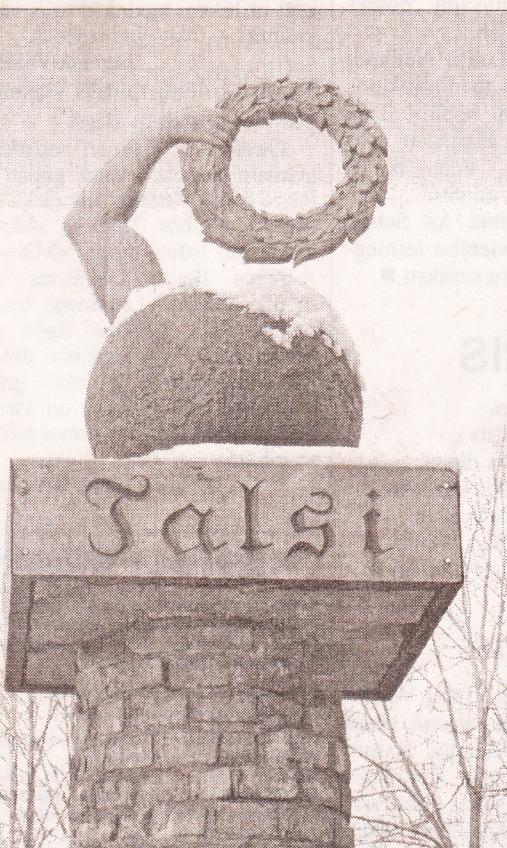
Voldemārs Vadziņš

Pirmsdien Talsu rajona tiesa sodīja divus ne-pilngadīgus brālus, kas pagājušā gada jūnijā Talsu ģerbonim nolauza roku. Otrdien jauno roku ar ozollapu vainagu piestiprināja pilsētas ģerboņa skulptūrai.

Talsu rajona tiesas priekšsēdētājā Elita Kalniņa informēja, ka 24. janvārī tika izskatīta krimināllieta par hu-ligānismu personu grupā, kas saistīta ar mantas bojāšanu — ģerboņa rokas nolaušanu. Jānim Klucim (viņam bija arī cita lieta par zādzību) tika piespriesta brīvības atņemšana uz diviem gadiem un sešiem mēnešiem nosacīti ar pārbaudes laiku uz diviem gadiem. Tiesa viņam piesprieda arī atlīdzināt Talsu domei nodarītos zaudējumus — 250 latus. Otrajam brālim Jurim Klucim ir piemērots audzināšanas piespiedu līdzeklis, nododot viņu vecāku audzināšanā. Tiesas spriedums gan vēl nav stājies spēkā, jo to no pasludināšanas briža 10 dienu laikā var pārsūdzēt.

Jaunā roka ģerbonim tapusi Igurda Baņķa meistardarbīcā «Zelli» Valdemārpili. Meistara kokgriezēja Igurda Baņķa uzraudzībā roku izgatavoja māceklis Viesturs Celms, un tas bija viņa diplomdarbs. Meistars teica, ka ozola koka roka un vainags ir ar metāla stiegrojumu un koka veidojums ir impregnēts, lai tas būtu pasargāts no saules gaismas iedarbības. Roka ar vainagu veidota pēc vecā origināla, un tagad Talsu simbols ir daudz izskatīgāks par iepriekšējo. ■

← Atjaunotā ģerboņa skulptūra Talsos, Stendes un F. Blumbaha ielas krustojumā.

Sākusies Ārlavas fonda darbība

Ilze Kārkluvalka

7. maijā ir nodibināts Ārlavas fonds. Tas izveidots, lai saglabātu Ārlavas vēsturisko mantojumu, apvienotu intelektuālos un materiālos resursus, idejas un citus līdzekļus.

Tas ir visu gaišo spēku saliedēšanās reiz bijušā stiprā un plašā kultūrvēsturiskā centra piemiņas saglabāšanai un atjaunotnei, izslēdzot fonda biedriem iespēju gūt peļņu sev no šī pasākuma.

Fonda ieceres autors ir Kandavas ev. luterisko draudžu iecirkņa prāvests, Ārlavas draudzes mācītājs Mārcis Zeiferts. Par šo ieceri viņš teica: — Viss, protams, no mums pašiem ir atkarīgs, ar kādu saturu mēs, fonda dibinātāji, piepildīsim labo ideju. Katram no dibinātājiem kaut ko būtisku izsaka un personiski saista vārds «Ārlava». Te ir senču iekoptie lauki un mājas, viņu izveidotā kultūrvide. Vieglāk ir lietas darīt un attīstīt, ja tam ir kāds juridisks pamats, tāpēc nolēmām nodibināt fondu. Ne jau tikai senu pagātni, bijušo laiku godību mēģinām uzraknēt kā tādi kurmji, bet mūsu darbs ir arī tagadne, šodiena, kad varam īstenot

Daina Kārkluvalka foto

Sasmakas ezera krastā, tuvu Ārlavas muižai, ir ļoti senu ozolu birzs. Koku ielokā, ar ugunskuru centrā, notika Ārlavas fonda dibināšanas sapulce. Dabas spēki un labās domas vienojās ticībā, ka izdosies. Pirmais no labās — mācītājs un jaunizveidotā fonda vadītājs Mārcis Zeiferts.

brīnišķīgas idejas ar to, ko katrs spējam dot sabiedriskajam labumam.

Mārcim Zeifertam vienprātīgi uzticēja fonda valdes priekšsēdētāja pienākumus. Ap viņu ir ikdienā atšķirīgās nozarēs strādājošu, bet mērķi vienotu domubiedru grupa — pedagoģs Imants Brusbārdis, kokamatnieks Iigurds Baņķis, kultūras darbiniece Andra Dzirvīnska, Īves pagasta padomes priekšsēdētājs Jānis Grīnbergs, fotožurnālists Dainis Kārkluvalks. Turpmākais būs atka-

rīgs arī no prasmes iesaistīt plašu sabiedrību, kā arī vietējās pašvaldības — Valdemārpils pilsētas ar lauku teritoriju — atsaucības fonda izvirzīto mērķu piepildīšanā.

Pirmais lielais darbs, kam ir nepieciešama veco ārlavnieku un viņu dzimtām piedierīgo atsaucība, ir grāmatas tapšana par Ārlavas pagasta dzīvi un ļaudīm. Ikvienu, kura rīcībā ir dokumentu vai fotoliecības, lūdz atsaukties, lai šos materiālus varētu izmantot topošajā darbā. ■

20

9771407 942040

Piekrastes ciemi nepalieka kaunā

Jaunās ekspozīcijas atklāšanā Rojas muzejā no dažām «zvejnieksievām» komisija varēja uzzināt šo to par zivju ēdienu receptēm, kā arī ieklausīties līgodziesmās Baibas Muskares izpildījumā.

Virs zemes saglabāsies

Andris Kārkluvalks

Pagājušo sestdien rakstnieces Ainas Zemdegas dzimtajās mājās Lubes dzirnavās notika otrā nu jau oficiāli reģistrētā Ārlavas fonda tikšanās.

Fondam šis galvenokārt ir Ārlavas pagasta zudušā un esošā kultūras mantojuma apzināšanas gads, kura laikā notiek māju, to vietu, cilvēku, privāto muzeju un varbūt tikai atmiņas saglabājušās informācijas saglabāšana un apkopošana. Imants Brusbārdis lasīja referātu par Ārlavas kā vietas un kā apgabala vēsturi no tā pirmās pieminēšanas 13. gadsimtā līdz pat pagājušā gadsimta piecdesmitajiem gadiem, kad Ārlava nozuda no ceļa zīmēm un tika izveidoti pašreizējie Lubes, Valdemārpils un Īves pagasti. Šī vieta kā geogrāfiska vienība ir izzudusi, taču reiz šis bija viens no Ziemeļkurzemes varenākajiem, lielākajiem un cilvēku bagātākajiem novadiem. Savādi, ka cilvēki ļauj gadu simtiem krātajam lepnumam izplēnēt tik isā laika spridi. Ārlavas draudzes pašreizējais mācītājs un galvenais fonda aktivists Mārcis Zeiferts sācis draudzes materiālu izpēti un sniedza vispārinātu informāciju par draudzes protokolu grāmatu, kura rakstīta no pagājušā gadsimta divdesmito gadu sākuma līdz piecdesmito gadu beigām un ietver baznīcas vēsturē grūtāko posmu. Par spīti pastāvošajām briesmām vienmēr bijuši entuziasti, kuri uzturējuši un izglābuši Ārlavas baznīcu, un būtu noziegums šo vēsturisko Ārlavas novada centru aizmirst mūsdienās.

Lai par Ārlavu nebūtu jālasa tāda informācija, kā par Ārlavas pili [castle.lv](#) «virs zemes nav saglabājusies», tikko dibinātais fonds vēlas ne tikai rakties pagātnē, bet arī veicināt bijušā aprīņķa pašreizējo kultūras dzīvi. Tādēļ šajā pasākumā piedalījās arī Talsu muzeja un Lubes pašvaldības pārstāvji un neliels citu interesentu loks. Redzot, cik lielu informācijas bagāžu un kādus tukšumus vēsturē ir atstājuši iepriekšējie Ārlavas iedzīvotāji, fonds ir apņēmies turpināt un veicināt tadnēs fiksēšanu, lai nākamajām paudzēm būtu daudz vieglāk saprast,

Imants Brusbārdis lasījumā atdzīvināja Ārlavas vārdu.

Aina Zemdega viesu vidū pie senām novada fotogrāfijām.

kas ir šī vieta un kādu kultūru tānes. Jau pats vārds ir cēlies no divām valodām: libiešu un vāciešu. Pēc tam tas latviskots.

Par šīs apkārtnes varenību liecina arī vieta, kurā notika sanāksme, — rakstnieces Ainas Zemdegas mājas Lubes dzirnavas. Varenās dzirnavas vairs nemal graudus, taču to nav grūti iedomāties, jo tās izskatās tikpat varenas kā senās fotogrāfijās. Aina Zemdega lasīja fragmentus no dzimtajam pagastam veltītās grāmatas «Toreiz Lubes dzirnavās». Tika runāts par iespēju iekļaut šo grāmatu skolas programmās. Kā liecina Ārlavas baznīcas grāmatas, tad rakstnieci šis ir sešdesmitais gads

kopš iesvētīšanas Ārlavas draudzē. Viņa ir viena no tiem, kuri Ārlavu atceras kā varenas dzimtas apgabalu un pašlaik atjauno kaut fragmentu, lai būtu pašas dzimtai un nākamajam paaudzēm.

Viena no lielākajām bagātībām ir fotogrāfijas. Tās sniedz papildu informāciju par to, kas ir dokumenti, un nereti aizpilda tukšos robus rakstītajā vēsturē. Ir prieks par katru cilvēku vai ēku, kuru identitāte ir atpazīta. Fonds aicina atsaukties vienus, kuriem ir saglabājušās fotogrāfijas un ir zināms, kādi notikumi un cilvēki tajās ir attēloti, jo tā varbūt izdosies aizpildīt vēl neatklātās sava novada vēstures daļīnas. ■

Ziemassvētkos būs jauna roka pilsētas ģerbonim

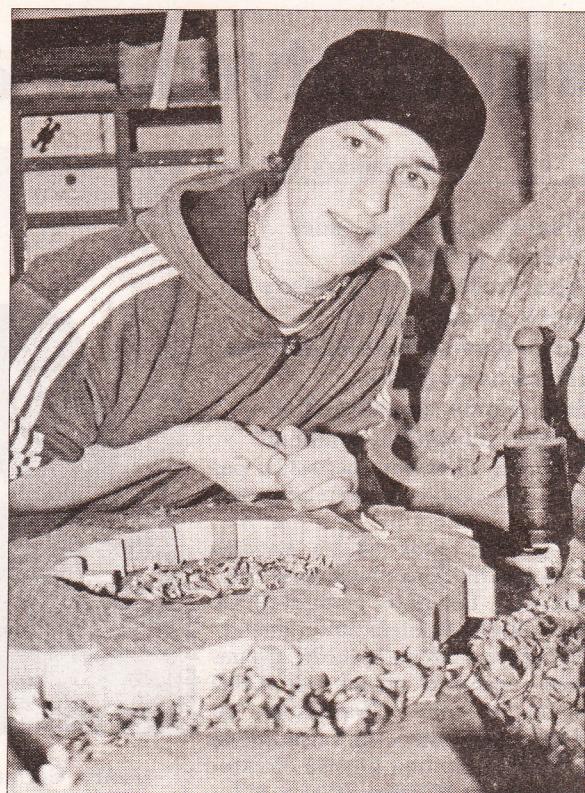
Voldemārs Vadziņš

Latvijas Amatniecības kameras Igurda Baņķa meistardarbnīcā «Zelli» Valdemārpilī, Lielajā ielā 27, top jauna roka Talsu ģerbonim.

Meistara kokgriezēja Igurda Baņķa uzraudzībā to izgatavo māceklis Viesturs Celms. Pēc līguma ar Talsu domi, darbs jāpadara līdz 23. decembrim. «Tas mums ir prestižs pasūtījums, un darbs jāpadara ļoti labi. Roka būs no ozola koka ar metāla stiegrojumu, koka veidojumu nekrāsosim, jo tas būs impregnēts,» teica Igurds Baņķis.

«Talsu Vēstis» jau rakstīja, ka šāgada jūnijā piemineklim ar Talsu ģerboni Stendes un F. Blumbaha ielas krustojumā tika nozagta roka. Nolauztā roka ir atrasta, un vainīgās personas noskaidrotas. Talsu novada muzeja fondos ir atrasta tā saucamā vecā roka, un pēc diviem paraugiem (muzeja fondos glabātās un nozagtās) meistardarbnīcā «Zelli» izgatavo jaunu roku. ■

→ Viesturs Celms izgatavo ģerboņa vainagu.

Valda Freliņa foto

«Sveiks lai dzīvo!» labakajiem skolēniem un pedagogiem

Valsts mājsaimniecības olimpiādes zelta medaļas īpašnieks, Valdemārpils vidusskolas skolēns Silvestrs Ozoliņš bija viens no tiem deviņiem jauniešiem, kuri saņēma «Parex» bankas balvu. No kreisās: «Parex» bankas Talsu filiāles pārvaldniesks Gundars Sebris, no labās ar Atzinības rakstu — Silvestra skolotājs Igurds Baņķis.

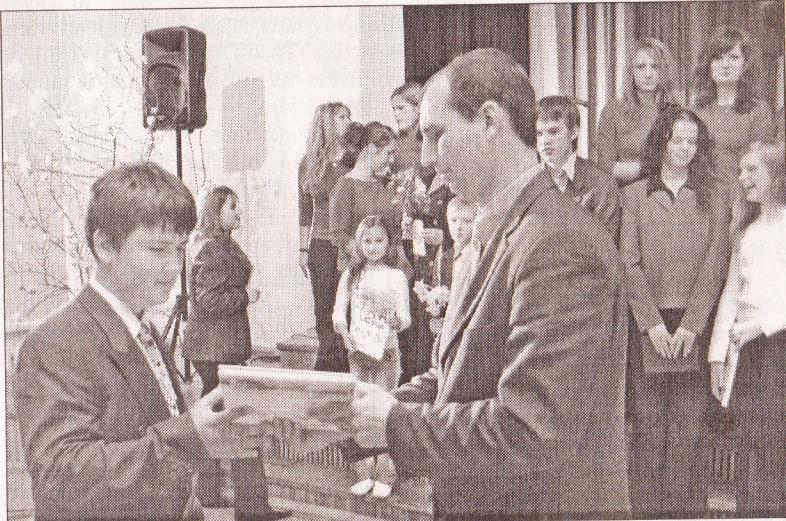
Mairita Balode

Trešdien, 11. maijā, Talsu tautas namā godināja 162 rajona skolēnus — novada un valsts mācību priekšmetu olimpiāžu, sporta sacensību, interešu izglītības konkursu laureātus, valsts olimpiāžu dalībniekus un 86 pedagogus.

«Es negribu salīdzināt, kā ir ar zāles zaļumu šogad un citugad, bet man šķiet, ka pavasaris ir klāt, atsevišķi padarījuši.» sacīja rajona

padomes izglītības pārvaldes vadītāja Ināra Veismane. «Talsu rajons lepojas ar jums, jo jūs esat tie, kas dara to stipru un pazistamu visā Latvijā un varbūt arī tālāk. Jūs esat tie, kas paveikuši to lielāko darbu mūsu izglītības prestiža celšanā,» paldies skolēniem un viņu skolotājiem teica rajona padomes priekšsēdētājs Girts Kalnbirze.

Īpašu «Parex» bankas balvu —

Bruno Liepina foto

Balvu no rajona padomes priekšsēdētāja Girta Kalnbirzes rokām saņem Talsu 2. vidusskolas audzēknis Edgars Cielēns — 1. vietas ieguvējs valsts meistarsacīkstēs rākešu un pūķu modelēšanas sacensībās.

kopā 500 latu — saņēma deviņi jaunieši, mācību priekšmetu valsts olimpiāžu laureāti: Vandzenes vidusskolas skolniece Krista Kānberga, Silvestrs Ozoliņš no Valdemārpils vidusskolas, Talsu kristīgās vidusskolas audzēkņi Ance Gricmane un Kristaps Rāvičs, Dundagas vidusskolas skolēns Armiņs Feldentāls, Diāna Legzdiņa, Edgars Strods un Gints Spade no Talsu Valsts ģimnāzijas un Talsu 2. vidusskolas audzēkne Dace Blumba. Kā pierādījums nopelnītajai atzinībai rajonā, novadā un valstī cauri sveikšanas procedūrai vījās muzikālo, lietišķās mākslas konkursu un teātra sporta laureātu priekšnesumi, bet svinīgās daļas noslēgumā katru gaidīja svētku mielasts.

«Samba, jo tā ir iepazīšanās deja,» atbildot uz Ināras Veismenes jautājumu, kādu dejas nosau-

Senās Ārlavas atgriešanās

ANITA ZVINGULE

Seši aktīvi ļaudis pērn jūnijā oficiāli nodibināja "Ārlavas fondu", kura nolūks ir saglabāt jau ilgus gadus neesošā Ārlavas pagasta vārdu un apzināt Ārlavas kultūrvēsturisko mantojumu. Pavisam neesen tika sakopta Ārlavas ozolu audze pie Sasmakas ezera, bet šajās dienās klajā nāks ceļvedis "Talsu aprīņķa Ārlavas pagasts – kur un kāds tas bija?". Ceļvedis aicinās lasītājus iepazīt un apceļot vairs neesošā Ārlavas pagasta 60 ievērojamākās vietas.

Mūsdienās uz senās Ārlavas zemes ir Valdemārpils, Valdgale, Lube un Īve. Taču Ārlavas pirmsākumi meklējami tālajā 1231. gadā, kad tā pirmo reizi minēta dokumentos. Kādreiz Ārlavā dzīvojuši kurši un libieši. Savulaik Ārlava bijusi gan Kurzemes bīskapijas iecirknis, gan viena no septiņām draudzēm Piltenes apgabala. Tikai 1866. gadā Ārlava kļuva par pagastu. Latvijas pirmajā brīvvalstī Ārlavas pagasts bija lielākais Talsu aprīņķī. Tā teritorija aizņēma 227 kvadrātkilometrus un tajā dzīvoja vairāk nekā četri tūkstoši iedzīvotāju. Savukārt pēc Otrā pasaules kara Ārlavas pagastu sadalīja piecos ciemos – Ārlavas, Īves, Lubes, Valdemāra un Ziedoņa ciemos. Valodnieki vārdu "ārlava" uzskata par libisku vārdu, totulkojot kā sausa plāva vai arī auglīga zeme.

Fonda dibinātājiem visiem ir kāda personīga saistība ar Ārlavu, pastāstīja tā priekšsēdētājs mācītājs Mārcis Zeiferts. Un visi kā viens

DAINA KĀRKLUVALKA FOTO

Ārlavas evaņģēliski luteriskā baznica.

Ārlavas baznica ir lielākā lauku baznīca Talsu novadā. Pirmās rakstiskās liecības par baznīcu ir no 1383. gada. Te kristīts un iesvētiits K. Valdemārs. 2003. gadā pažobelē atrasts 1941. gadā no Ārlavas pagasta izsūtīto saraksts.

nevēlas, lai Ārlavas vietvārds izzustu no cilvēku atmiņām. "Mēs tādi dulli cilvēki, veicot sabiedriskā labuma pasākumu, izpaužam savu entuziasmu, gribam šajā pasaulē izdarīt kaut ko skaistu," saka M. Zeiferts. "Ārlavas fonda" dibinātāji ir galdnieceibas meistars Igurds Baņķis, vēstures skolotājs Imants Brusbārdis, kultūras cilvēks Andra Dzirvinška, Īves pagasta priekšsēdētājs Jānis Grīnbergs un fotogrāfs Dainis Kārkluvalks.

Ceļvedi būs norādītas 60 kultūrvēsturiskas vietas – Sa-slaukas kungu māja, Ārlavas ozolu audze, kurā ir vairāk

neka 150 ozolu, stērkēles fabrika, Ārlavas pils, kas savulaik tika celta Kurzemes bīskapijai, Ārlavas baznīca, Popervāles koncentrācijas nometnes piemiņas vieta, Kauliņu sēta, kas atrodas Valdemārpils lauku teritorijā, mūra tilts pār Mazrojas upi, Anuži, kur 1880. gada 5. augustā ir dzimis diriģents, mūzikas kritiķis Ernests Brusubārda, pie mineklis Krišjānim Valdemāram, Mušiņu velna laiva, kas ir bronzas laikmeta skandīnāvu senkapi, dižkoks Anužos, resnākā egle Latvijā Īves parkā un daudzi citi objekti.

Informatīvais izdevums

būs bezmaksas materiāls, un to izdos vairākos tūkstošos eksemplāru. To paredzēts izplatīt senās Ārlavas teritorijā – skolās un pašvaldībās, tas būs pieejams arī Talsu rajona tūrisma informācijas centrā. Ceļveža "Talsu aprīņķa Ārlavas pagasts – kur un kāds tas bija?" izdošana iespējama ar Talsu novada fonda finansiālu atbalstu šim projektam.

Ja vēlaties vairāk uzzināt par šo vietu – ārkārtīgi tēlainus atmiņu stāstus par Ārlavas pagastu savā grāmatā "Toreiz Lubes dzirnavās" attainojuusi rakstniece Aina Zemdega.

2003. gada 16. oktobris

TKARĪGĀS KUMAZINAS

...Un tapa gaisma!

FOTO - Jānis Slīzins

Otrdien, 14. oktobrī Jaunmoku pils darbiniekiem bija svētki: otrā stāva konferenču zālē tika uzvilkta jaunā lustra.

Taš ir likumsakarīgi: jo vairāk pūļu ieguldīts to sagatavošanā, jo svētki – lielāki. Un tieši par šo – sagatavošanas posmu – «Neatkarīgajām Tukuma Ziņām» pastāstīja pils direktore

Sarmīte Krecere:

– Lustra ir Valdemārpils Mākslas skolas vadītāja Igurda Banķa un viņa vadītās skolas audzēkņu kopdarbs. Lustra tapusi salīdzinoši īsā laikā – trijos mēnešos. Vispirms Igurds atbrauca, lai redzētu telpu, kurā tai jāatrodas, pēc tam izgatavoja maketu. Mūs viņa piedāvātais variants apmierināja, un

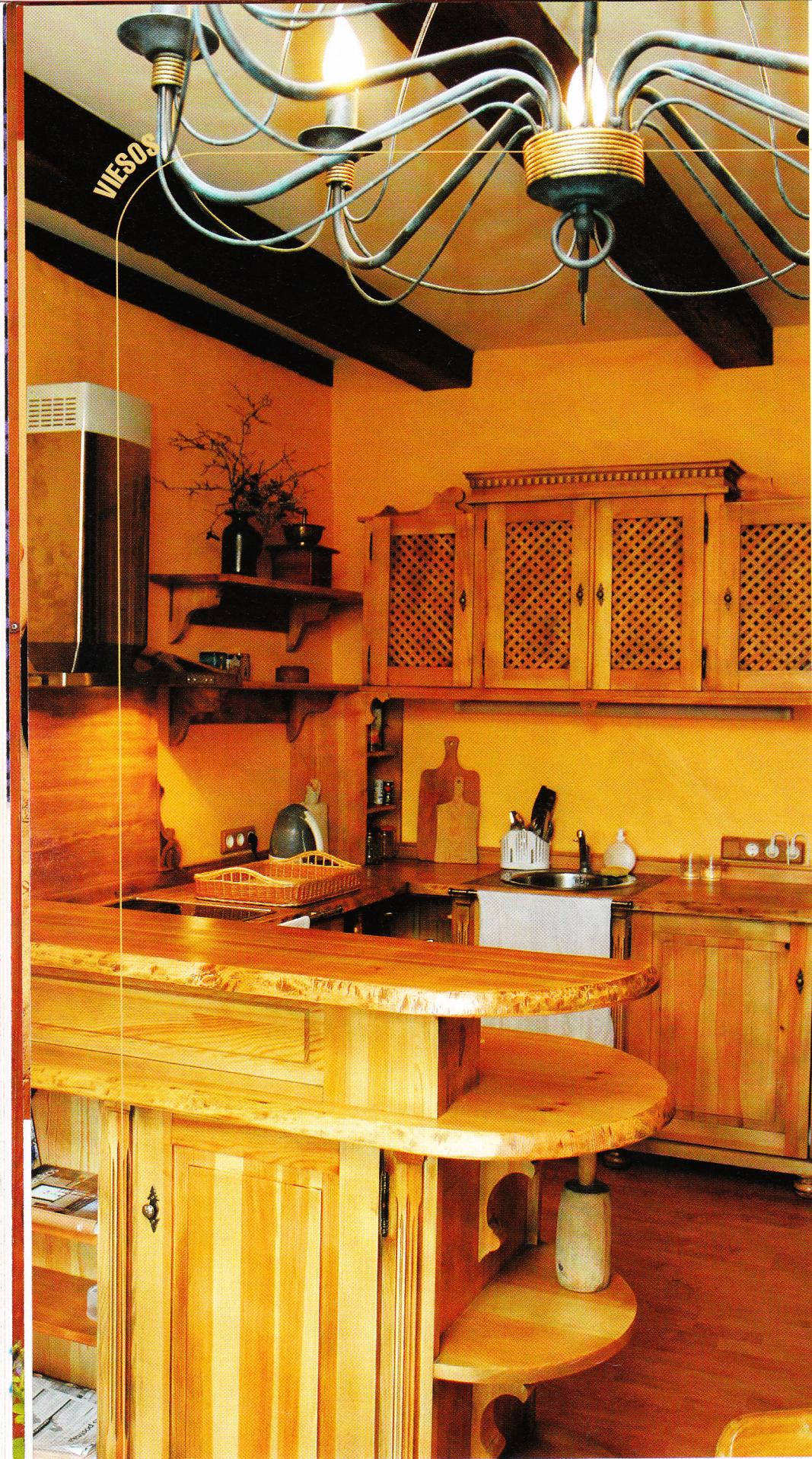
meistras ar saviem mācekļiem kērās pie darba. Vēl jau gan ne viss padarīts – lustrā jāiestrādā papildu apgaismojums, jo konferenču zāle nedrīkst būt krēslaina.

Lustra sver ap 300 kilogramu, tāpēc nācās īpaši gādāt par tās nostiprinājuma vietas drošību griestos. Šajos darbos krieti nopūlējās muzeja virieši:

saimniecības dalas vadītājs Alfrēds Kalniņš, saimniecības daļas darbinieks Jānis Slīzinas, šoferis Ēriks Voronovs un elektrikis Juris Lapčenko.

Prieks par jaunu muzeju visiem ir liels – sākas taču gadtumšākais laiks, bet mums, lūk top gaisma!

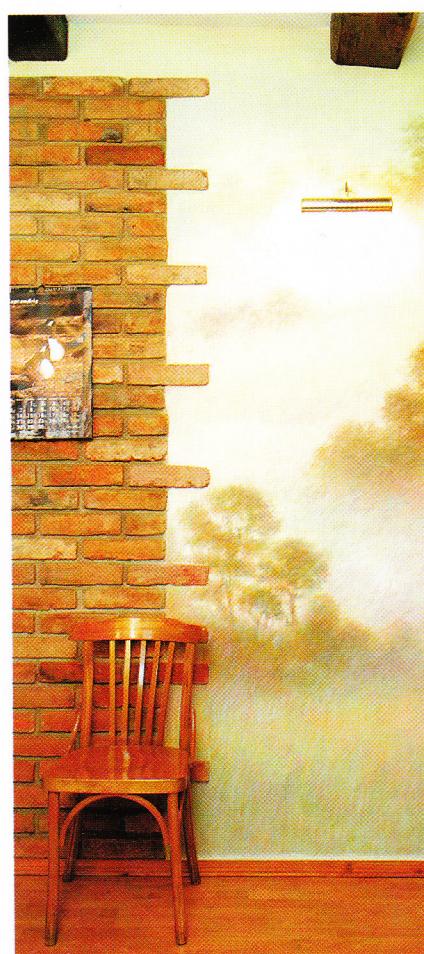
Marija Anmane

VIRTUVE. Saimniece Ilze par jauno virtuvi ir lepna un priecīga; kā nu ne — tā taču ir svarīgākā vieta mājā! "Labākais kompliments, ko esmu par savu virtuvi dzirdējusi — ienāca kāds cilvēks, ilgi pētīja un teica: "Un tas viss ir atjaunots?!" Tas bija tiesī tas, pēc kā tiecos — lai izskatītos pēc senajiem laikiem, un ir izdevies!" priečājas Ilze. Virtuvē nav izmantoti mākslīgi materiāli, bet tikai un vienīgi dabīgs koks. Virtuves projektēšanā savu roku pielikusi arī Ilze, bet to gatavojis labs meistars no Valdemārpils.

INTERESANTĀ LOGU APDARE. "Dauzot nosapmetumu, atklājām apakšā kļeģelus un tā a saglabājām. Tāda ir mūsu būtība — vecs, kā var atjaunot, atjaunojam, bet ko nevar, to nevar. Paralēli senatnīgajam, ienesam mājā pilsētas ērtumu. Mums ir ļoti labas kvalitātes apkure — kārtīgs, automātisks apkures katls, kā nedēļas nogalē atbraucot, nebūtu pusdiena jāsalst, gaidot, kad māja iesils." Lai gan visu mājā ir radiatori, istabā ir arī kamīns, jo, saimnieki uzskata, ka kamīns ir mājas dvēsele.

Nākamie zeļļi veiksmīgi aizstāv diplomdarbus

Mairita Balode

Trešdien, 1. jūnijā, Valdemārpilī, Igurda Baņķa meistara darbnīcā «Zeļļi», 19 nākamie mēbeļu galdnieki un kokgriezēji veiksmīgi aizstāvēja savu diplomdarbu.

Kopā viņi ieguva 26 zeļļu diplomas, jo daži jaunieši bija izstrādājuši diplomdarbu gan mēbeļu galdnieka, gan kokgriezēja arodā. «Esmu gandarīts,» prieku par labo rezultātu neslēpa meistars Igurds Baņķis, kurš pirms audzēkņu stāšanās komisijas priekšā atzinās, ka ir vairāk uztraucies nekā puiši. 2007. gadā skola atzīmēs desmit gadu jubileju, un šogad absolvētu vidū ir ne vien vietējie, bet arī Ventspils, Kuldīgas rajona un Siguldas puses jaunieši, un nākamajā gadā diplomu aizstāvēs puvisis no Preiļiem.

Mācekļu veikumu vērtēja Amatniecības kameras atsūtīta kompeten-

ta žūrija: mēbeļu galdnieka meistari Ēriks Oficers un Juris Viļamas un kokgriezēja meistars Girts Freibergs. Dipomdarbu mēbeļu galdnieka un kokgriezēja amatā pirmais aizstāvēja rojenieks Andris Krūzmanis. Lai taptu projekts ārdurvīm, Andris iepriekš safotografējis durvis ne vien Valdemārpili un Talsos, bet arī Rīgā un Kuldīgā. Žēl, ka diplomu aizstāvēšanas un atvērto durvu dienā nebija iespējams aplūkot pašus diplomdarbus. Taču, lai tos visus izstādītu, telpā nepietiku vietas, turklāt daudzi bijuši pasūtījuma darbi un būtu nekorekti prasīt, lai īpašnieks tos vadātu turp un atpakaļ. Tāpēc jauniešu veikumu žūrija un citi interesenti apskatīja diplomdarbu aizstāvēšanas laikā projektora attēlos uz ekrāna.

Arī nākamajā mācību gadā Igurda Baņķa meistara darbnīcā uzņems mācekļus kokgriezēja un mēbeļu galdnieka amatā, un 1. jūlijā 10.00 notiks mācekļu un meistara līguma slēgšana. ■

Igurda Baņķa meistardarbnīcā «Zelli» kokgriezēja un galdnieceka latu apgūst 44 puiši no visa rajona, viens brauc pat no Rīgas.

Igurds un viņa zelli

Ar Igurda Baņķa ienākšanu Lubē parādījies daudz jaunu puišu. Igurds izveidojis meistardarbnīcu *Zelli*, kur zēniem māca kokgriešanu un galdnieceka amatu. Par mācībām jāmaksā astoņi lati mēnesī, taču tas puišiem iznākot daudz lētāk nekā mācīties Rīgā. Nākamgad pirmie varēs pretendēt uz zelli diplomu. «Zelli darbs būs jāaizstāv, tā būs viņu cīņa,» meistars ir diezgan skarbs, taču apbrīnojama ir viņa uzņēmība, jo jāpasniedz ne tikai amata, bet arī dzīves stundas. Kad gājuši pārgājiens pa Dundagas mežiem, daži puiši pamukuši jau uz lielceļa, ari lielo katlu neviens negribējis nest... Meistars izrāda remontējamās telpas, un to nav maz. Vēl no pagasta par latu nopircis bezcerīgu celtni, tur taps kopmītne. Zēni visos darbos tur līdzī. «Viņi pat teic, ka pārāk kūtri darbojos. Bet man nepietiek naudas. Būtu labi, ja kāds sadūšotos mani atbalstīt,» stāstiņa Igurds. Strādāt gatavā skolā, protams, būtu daudz vienkāršāk... Par amata iemācišanu Igurds neuztraucas, kaut gan visādi jau gadoties, ari šādas tādas blēnas. «Bet ar darbu jau visu var dabūt kārtībā,» meistars ir pārliecināts.

Vārdi spoguļrakstā

Ina Strazdiņa

Laidzes pagasta Krovalki ietinušies pelēkā pēcpusdienas dūmakā. Aiz jumtistabiņas trīsstūrveida logiem slinki līnā. No kartona plākšņu, zīmēšanas papīra un avīžu piestūkēta plaukta, no stūra aiz skapja un citām ļoti vienkāršām glabātavām uz rakstāmgaldu cīta pēc citas pārceļas Modra Sapuna glezns.

Puisis darbojas lēnām, katru ļauj kārtīgi apskatīt un savā mierīgajā, nosvērtajā balss tembrā īsi piesaka redzamo: «Te ir klusā daba, te mežs, te ziemā...» Darbi krājas nelīdzēnā kaudzē, kura nedaudz sasveras, līdzko tās virsotnē novieto izmēros lielāko ainavu ar virtutes skatu — divas sievas lakatiņā mizo kartupeļus, kamēr pavārs stāvā baltā cepurē šauj krāsnī maizi. «Pavārs ar palīgiem,» Modris skaidro. «To es pats sacerēju. Lai gan vienmēr redzu, kā te notiek tās ēst taisīšanas.»

«Tikai nepaliec lielīgs»

Vecāku guļamistabā vienā stūri pie loga ierikota Modra nelielā darbnīca. Tā aprobežojas ar galdu, pāris plaukiem un ir vieta, kur notiek māksla.

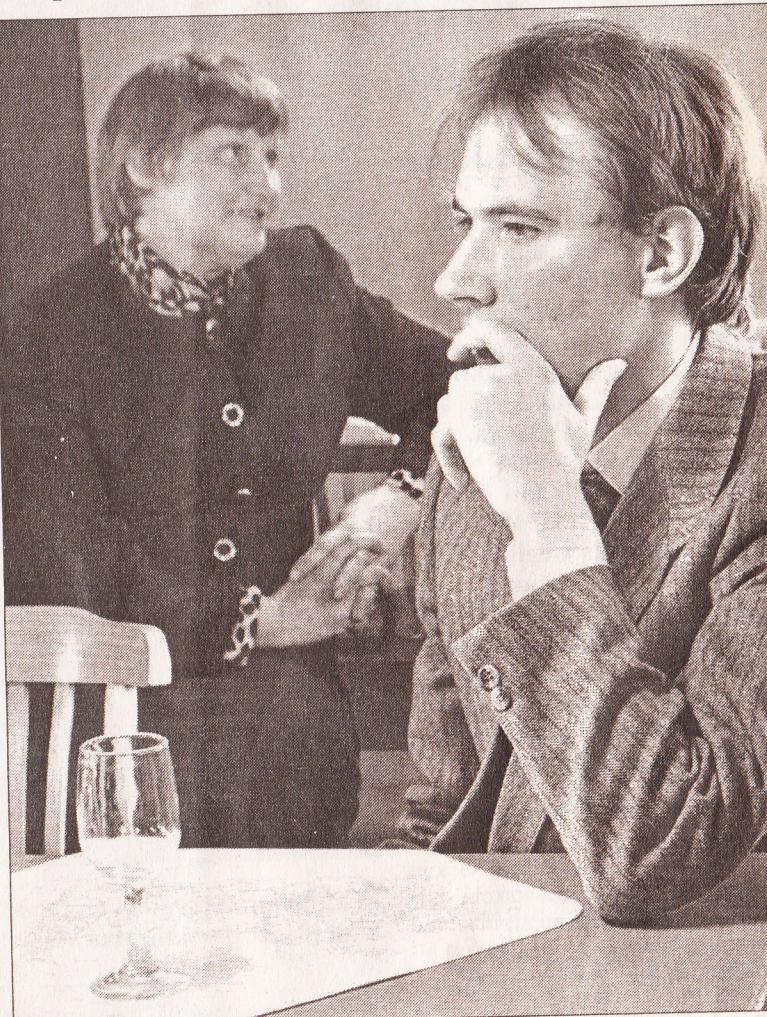
Divdesmit trīs gadu vecumā, kad citam ar viņa spējām aiz muguras būtu pirmsais izlaidums augstskolā, Modris turpina studēt savā īpašajā, noslēgtajā pasaulei sev vien zināma skolotāja piezīmes. Sākumā Upesgrīvas, vēlāk Mazirbes speciālā internātskola ir veidojusi viņa pieredzi par izglītību. Kas būtu citādāk, ja bērnībā izslimotais meningits būtu gājis secen? Vai būtu tā, kā ir tagad, — izstādes Latvijā, ārzemēs, epizodiskā, un tomēr, mediju uzmanība, mākslas pazīnēju runas par vienreizību un neatkārtojamību Latvijas naivo māks-

Modris Sapuns

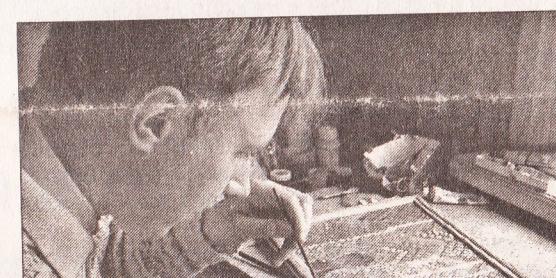
- Dzimis 1979. gadā Talsos.
- 1996. gadā beidzis Mazirbes internātskolas 9. klasi.
- Strādā guašas, tušas, skrāpējuma tehnikās uz visdažādākajiem materiāliem: papīra, kartona, saplākšņa, linoleja.
- Personālizstāde 2002. gadā Pedvāles brīvdabas mākslas muzejā.
- Grupu izstādes:
 - ✓ 1998. gadā «Talsu gods» Talsu novada muzejā,
 - ✓ «Ventspils tranzīts terminālis» — sestā gadskārtējā Sorosa mūsdienu mākslas centra Rīgā izstāde Ventspilī,
 - ✓ 1999. gadā «Talsu gods» Latvijas Mākslinieku savienības galerijā Rīgā,
 - ✓ 2000. gadā Talsu mākslinieku darbu izstāde Glostrupā Dānijs,
 - ✓ Talsu mākslinieku darbu izstāde Bauskas muzejā,
 - ✓ «...nākošā pietura Kurzeme...» Talsu novada muzejā,
 - ✓ 2002. gadā «Talsi Kuresārē» Sāremas muzejā Kuresārē Igaunijā,
 - ✓ 2003. gadā «Vienna nakts» Talsu novada muzejā,
 - ✓ «Vienna nakts» Latvijas Mākslinieku savienības galerijā Rīgā.

gaisu, dodas uz dievkalpojumiem un kā viņam patīk jauniešu saieti. Maija beigās draudzes mājā varbūt būsot viņa darbu izstāde.

«Te viens Bibeles sižets,» Modris

Arhīva foto

gogija, ka tie, kam vairāk par trim bērniem, ir vai nu dzērāji, vai bezatbildīgi nevižas. Kādā bargā ziemā, pēc Irēnas atzīšanās, ka tādā laikā bērnus uz skolu nelaidīs, sievas pie autoveikala kā dunci

Mamma ir pirmā, kas redz Modra jaunās glezns. Personālizstādes atklāšanā Pedvālē Irēna pirmo reizi bija kopā ar dēlu viņam tik nozīmīgā brīdī.

Platām acīm jaunajā pasaule. Modrim vēl nav ga-diņš.

Koki Modra darbos parādās visbiežāk. Tie aug ap viņa iedvesmas teritoriju Krovalkiem, šūpojas aiz darbnīcas loga un pacietigi ļaujas tapt izzīmēti ar sīkpunkto tiem otas triepieniem.

brālis — I. S.) viņu neizvilktu un citus neieinteresētu, viņš viens pats te varētu zīmēt, cik ilgi grib.»

Irēna atceras, ka Modrim daž-

Andris Vitols. «Tur bija attēlošs viss — kaps, kā glabā, kā nes, bet uz lētēm pie vainagiem vārdi uzzīmēti spoguļrakstā. Jau tad nospriedām, ka tur kaut kas būs un ka pienāks laiks, kad Modri vajadzētu celt saulē.»

Guna uzskata, ka šis ir tas gadījums, kad cilvēku nevajag mācīt, jo Modris ir tūrradnis, kam piemīt īpaša redzēšana, zīmētāja rokas grācija un pacietība. Viņu bikstot un dresējot, var panākt pretnēju efektu — bildēs ielauzīties stīvums un samākslotība. «Mākslinieki, kuri ir mācījušies, zina, ka bildei ir jābūt centrām, kas piesaista aci. Modrim viss ir kā paklājs, kā ornaments, bet kāpēc tā nevarētu būt?»

Pats Modris domā, ka viņa talents un darbu idejas nāk no Dieva. To, ka puisi vada kāda lielā roka, teikuši arī citi viņa pazinēji.

Jūda aizgājis pēc zaldātiem

Divās bildēs ir mācītājmužas ainavas. Modris pastāsta, ka sapņo par iesvētīšanos luterānu baznīcā, lai gan pēc vecāsmammas ierosmes kristīts kā pareizticīgais. «Es gribētu tiekties arvien tuvāk Dievam, spēt stingrāk sekot līdzi tam visam un nostiprināt ticību,» viņš saka, saņēmis pirkstus dūrēs un vēcinādams apņēmīgā žestā. Ar aizrautību viņš stāsta, kā svētdienās caur mežu, ieelpodams svaigu

pauzes apprasās: «Vai tu arī esi kādā draudzē?»

Maizes nepietika

Ap trijiem no Laidzes pamatskolas pārnāk mamma Irēna. Viņa māca latviešu valodu un audzina spūrainos devitos. Gaiši un labsirdīgi viņa pārmet Modrim, ka nav pacenājis ciemiņu ar kafiju, apsēstas uz platās gultas rūtainās virssegas un nolieks sastrādātās rokas klēpi. Šķiet, ka tādu viņu var redzēt reti. Saimniecībā ar dārzu, lopiem, zemi, māju un septiņiem bērniem sieviete apsēsties un runāt par dzīvi ir greznība. Vienā no saviem lielformāta darbiem, kurā sešos epizožu kvadrātos Modris attēlojis visus savas ģimenes locekļus — divas māsas, četrus brāļus, abus vecākus, veicomāti un pats sevi —, mamma redzama līdz elkoņiem abrā ar mīklu. «Tā arī ir,» viņa saka. «Gimene bija liela, bērni auga, jutām, ka maiži tādā daudzumā piepirkta vairs nevarēsim, iztīrijām vienu nodalījumu kūti un ierīkojām tur maizes krāsni.» Īpaši ātri apēdušies baltie klapipiņi, rupjmaize, stingrāka būdama, turējusies ilgāk.

Modris ir vecākais ģimenē. Tad pasaulē nākusi Santa, kura mācās Rīgā, Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolā, Artis, kurš studē

bēdz 12. klase vidusskola, bet Ramonds un Liene vēl ir Laidzes pamatskolas skolēni.

«Irēn', vai šis tev tas mulķītis?»

«Nav man neviens bērns ne īpāšāks, ne mīlāks. Visi vienādi, un visu ceļi atgriežas pie mamma.» Irēna saka un raugās Modra plātajā mugurā. «Varbūt tad, kad Modris bija mazāks, ar viņu iznāca vairāk nodarboties. Diktī smagi nāca lēmums sūtit viņu palīgskolā, bet toreiz nebija citas iespējas. Visādi gāja. Bērns atbrauc mājās un saka: «Mamma, tu mani nemīli! Citi bērni dzīvo pa mājām, bet man jābrauc projām.» Centāmies, cik varējām. Pirmdienas rītā agri vedām uz skolu, lai svētdienas nakti vēl varētu palikt mājās. Vecāki jau loti pretojas palīgskolām, bet es saku, ka mūsu sabiedrība vēl nav gatava tam, lai šādi bērni mācītos parastajās skolās. Modrim Mazirbē bija interesanti — nodarbības, baļļuki, teātris, dzejoļus lasīja un izlaidumā runu runāja. Modris bija viens no labākajiem. Viņš nejuta, ka ir savādāks nekā citi, bet, ja būtu gājis parastajā skolā, iedzīvotos kompleksos un nez vai būtu tas, kas ir tagad.»

Starp citu Irēna ieminas, ka bijis laiks, kad jāpārdzīvo vispārēja dema-

tis!» Tagad gan daudzu kaimiņu mājās pie sienas karājas Modra dāvatas gleznas, un Irēna cer, ka pēc viņa darbu izstādes pagastā dažam labam domas mainījušās, kāds tas mulķītis patiesībā ir.

Zirgam kājas nepareizā leņķi

«Kad Talsi būs kļuvuši par tūrisma centru, no pilskalna tiks nojaukts skurstenis, vecpilsētā, Lielajā ielā, atradīsies nams, kur katrā stāvā strādās kāds mākslinieks. Mēs ar Gunto Kalseri un Andri Biezbārdi būsim veci, krunkaini, bet gleznosim labi. Un vienā no istabām noteikti būs arī Modris. Ja viņš strādās tikpat labi, tad ne tikai spēs pelnīt, bet arī būs pasaules slavens mākslinieks,» kādā sarunā par Modri un gaišo nākotni ar optimistisku ironiju iztēlojas Guna Millersone.

Modra mamma pret vārdiem «pasaules slavens» izturas ar lielu nopietni. «Mēs esam pie viņa pieradusi. Ja nezina, ka ir tāds stils naivisms, tad Modra darbi var izskatīties bērnišķīgi un šķist, ka citi glezno profesionālāk. Mākslas pazinēji gan saka, ka Modrim ir nākotne. Viņam ir maigs raksturs, un pats par sevi Modris nekad necīnīsies, ja viņu ievēros un pabīdis, tad varbūt... Jā Andris (Vitols, Irēnas

niek arā,» Guna Millersone kodonigā paskaidro, kā, būdamas daudzu apsmaidītāja naivisma žanrā, Modra biles vispār var sasniegāt izstāžu zālu sienas. «Viss atkarīgs, kādā kontekstā to pasniedz. Mēs, lauku grupa (mākslinieku apvienība «Talsu krūmu grupa» — I. S.) būdama, rādām to, ko varam. Un Modris varbūt pats nemaz nezina, cik apdāvināts, smalks un pie reizes loti latvisks patiesībā ir.»

* * *

Kad pēcpusdienā mamma atgriežas no skolas, Modris lopiņus jau ir sakopis. Viņš skrupulozi noskaita, cik govju, cūku, trušu un sīkputnu kūti ir. Tad laimīgs nopūšas, ka visa tā lēruma nav vairāk, jo ar govīm esot milzīga noņēmšanās. Arī no rītiem viņš cēlas līdz ar mammu un iet palīgā. Vakaros Irēna tiek galā pati.

Vismaz piecas stundas dienā Modris zīmē. Viņš strādā lēni un pamatiņi, un neviens viņu netraucē. Kādā brīdī Modris izmet, ka ir ārkārtīgi priecīgs palīdzēt ģimenei, ja var pārdot bildi un nopelnīt naudu. Vispār viņa sapnis ir izmācīties amatu pie Igurda Baņķa Valdemārpilī — taisīt mēbeles un griezt figūras. «Es kā vīrietis to varēšu,» viņš apņēmīgi saka un noskaita, cik stundu vakarā pēc tam atlicinās gleznām. ■

Eiropas Kultūras mantojuma dienas no 8. līdz 10. septembrim

«Vēsturisko interjeru saglabāšana un restaurācija»

Anda Lase,
VKPAI Talsu rajona galvenā valsts inspektore
speciāli «Talsu Vēstīm»

Klāt ir septembris ar tradicionālajām Eiropas kultūras mantojuma dienām (EKMD). Tradīcija sākās 1984. gadā Francijā, kad notika pirmās vēstures pieminekļu atvērto durvju dienas. Dažus gadus vēlāk šis projekts tika īstenots Holandē, Luksemburgā, Zviedrijā, Maltā, Belgijā un citas Eiropas valstīs.

Šajā laikā Eiropas kultūras mantojuma dienu dalibvalstu skaits ir ievērojami palielinājies.

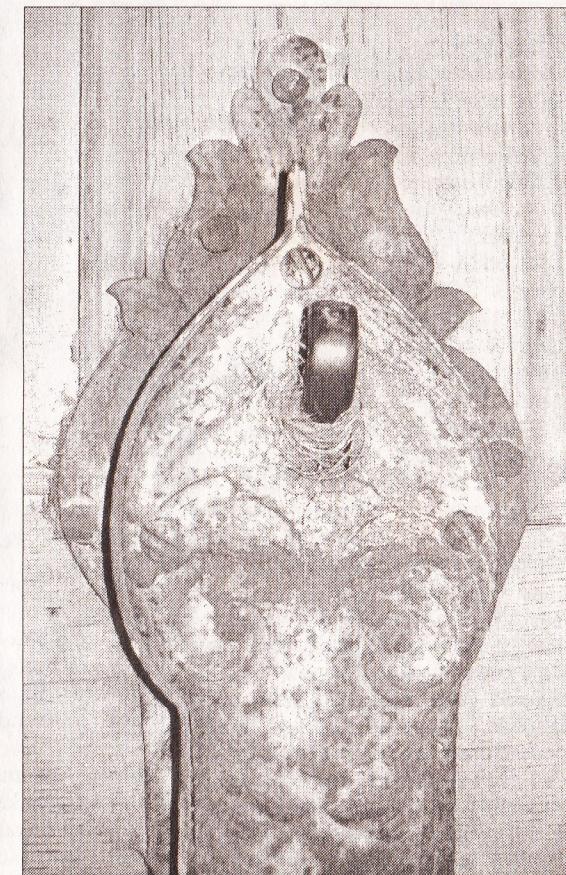
1991. gadā piedalījās tikai 11 valstis, bet šogad paredzama jau četrdesmit astoņu valstu līdzdalība. Latvija Eiropas kultūras mantojuma dienās piedalās kopš 1995.gada. Līdz šim Latvijā Eiropas kultūras mantojuma dienas bijušas veltītas baznīcām, koka mantojumam, jūgendstila ēkām, pirmskara mantojumam, pēckara mantojumam, pilsetu vēsturiskajiem centriem u.c.

Kopējā mantojuma dienu ideja ir atvērt sabiedrībai objektus, kas parasti nav plaši pieejami, tādēļ 2006. gada mantojuma dienu tēma ir «Vēsturisko interjeru saglabāšana un restaurēšana», pievēršot uzmanību interjeriem, kas ikdienā reti ir publiski pieejami. Šajās dienās būs iespēja aplūkot vairāk nekā 100 vēsturiskus interjerus dažādos Latvijas rajonos. Talsu ra-

Lukass, Markuss un Matejs. Baznīcā savdabīgs durvju atslēgas apkalums ar gravējumu (18.gs.).

**Sienas panno,
Valdemārpilī, Lielajā ielā 27**

Valdemārpils (līdz 1926. gadam Sasmaka), pārdēvēta K. Valdemāra vārdā, ir viena no tām mazpilsētām, kuru varētu saukt par vienības un dārzu pilsētu. Šeit katrai ēkai un vietai ir sava vēsture, savdabīgs veidols un īpaša gaisotne. Ēku Lielajā ielā 27, 1934. gadā cēlusī Ārlavas Lauksaimniecības biedrība, arhitekts S. Jirgens, K. Valdemāra piemiņai. Tagad ēkā atrodas Latvijas amatniecības kameras meistardarbīca «Zelli». Toreiz pilsētas nama vienā telpā izveidoja K. Valdemāra piemiņas zāli. Neskatoties uz laika ritumu, arī šodien var apskatīt piemiņas zāli, kurā ir Talsu mākslinieka Kārla Freimaņa 1936. gadā darinātie divi uz audekla gleznoti siejas panno ar moto: «Latvijā, brauciet iedzīvotās vietas!»

↑ Kancele ar gleznotu dimanta kvadru un gracioziem ziediem ir interesantākais objekts Iģenes evangēliski luteriskajā baznīcā. Kanceles pildītu gleznojumos attēloti evanģēlisti Johanness, Lukass, Markuss un Matejs.

↗ Baznīcu rotā arī savdabīgs durvju atslēgas apkalums ar gravējumu.

panno Valdemārpilī, Lielajā ielā 27, griestu gleznojumi, Valgales bijušajā pagastnamā Sabiles novadā.

Iģenes baznīca ir viena no nedaudzajām Latvijas guļkoku būvēm,

kas no ārpuses apšūta ar horizontāli kārtotiem dēļiem, celta 18. gadsimta vidū un var atskatīties uz vairāku gadsimtu ilgu vēsturi. Baznīcas valdzinājums slēpjās tās interjerā. Restaurācijas gaitā (deviņu vasaru garumā), attīrot baznīcas iekārtas virsējā krāsojuma kārtu, interjerā atsegtie gleznojumi jauj spriest, ka kancele un altāris ir vecāki par pašu baznīcu.

- Restaurācijas gaitā, attīrot baznīcas iekārtas virsējā krāsojuma kārtu, interjerā atsegtie gleznojumi jauj spriest, ka kancele un altāris ir vecāki par pašu baznīcu.
- Sienas gleznojumi ir kā mazs pieskāriens pagātnei, laikam, kad no piekrastes pulcējās kuģi, skanēja skarbas un bravūrīgas jūrnieku balsis, zvejnieku un ciemu sievu trausmainā čala.
- Šos nelielos temperas gleznojumus — ainiņas no latviešu tautas izsenās dzīves, mākslinieka romantiskā un svaigā tvērumā radītos, var viegli pazaudēt. Tāpēc šodien svarīgi ir novērtēt un saglabātos, jo laiki mainās, daudz kas beidzas, iznīkst un aizmirstas. Kārtu kārtām laiks aizklāj priekškarus seniem notikumiem, taču caur šiem darbiem mēs varam ielūkoties pagātnes ainās.

Nelielā baznīcas iekārtā demonstrē vienkāršotu, telpas apjomam piemērotu baroka laika baznīcas iekārtu.

Altāra centrālās gleznas «Golgāta» abās pusēs vītas koka kolonnas, kuras balsta nelielu dzegu un frizi. Frontonā medaljons ar gleznu «Kristus valdnieks» (1752.g.), pusfigūra ar svētīšanai paceltu roku un gaismas loku ap galvu. Altārim abās pusēs novictotas divas aizmirstas figūras (Svētais Pēteris kreisajā pusē un Svētais Pāvels labajā pusē), kas veidotās silueta zāgējumā. Malās centrālo daļu norobežo ažuri.

Kancele, pats interesantākais objekts, ikvienna skatam atklāj 17. gadsimta polihromijas fragmentus — gleznotu dimanta kvadru un graciozus ziedus. Kanceles pildīju gleznojumos attēloti evangēlisti Johanness,

pagatnei, laikam, kad no piekrastes pulcējās kuģi, skanēja skarbas un bravūrīgas jūrnieku balsis, zvejnieku un ciemu sievu trausmainā čala.

Abu gleznojumu kompozīcija veido- ta pēc skatuves principa: sānu malas un augšu ietver dekoratīvs ierāmējums, aiz kura kā uz skatuves paveras dzīlā perspektīvā gleznotas ainavas. Vienā no

biles novada muzeju. Muzejā ir savākti senlaicīgi priekšmeti, liecības par dzīvi Sabiles pilsētā un Abavas pagastā.

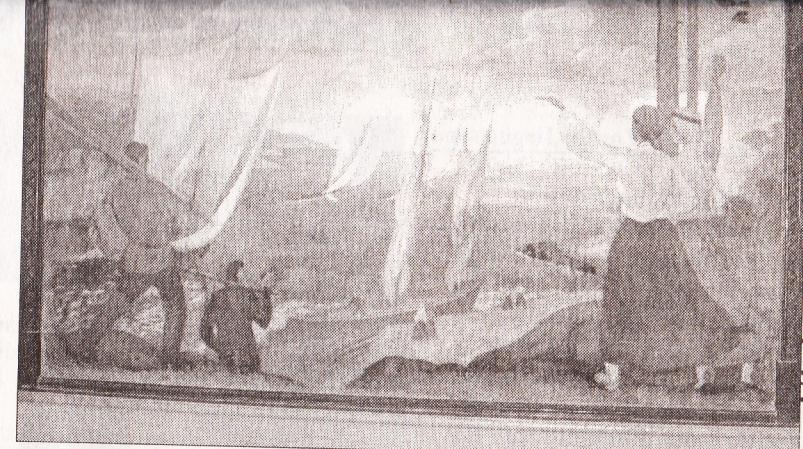
Ēkas otrajā stāvā ir apskatāma nacionālā romantisma stilā veidota zāle, kuru rotā Talsu mākslinieka Žaņa Sūniņa gleznojumi pēc latviešu tautas pasaku motīviem.

Zālē uz sienu ie- locēm geometriski, ar ornamentiem veidots ierāmējums ietver sešas žanriskas daudzfigūru kompozīcijas. Ierāmējuma centrā nelielie sienu gleznojumi: piegūlā, tautu meita ar bērniem, latvisķas sumbru medības, arājs, meita ar labības kūli, tautu meita, koklētājs un ganīš un griestu ornamentālie rotājumi datēti ar 1934. gadu.

Ēkai ir augsta arhitektoniskā un mākslinieciskā vērtība, jo šādi nacionālā romantisma izpausmes veidi samērā reti sastopami Latvijas laukos, arī pati ēka ir vērtējama kā rets un vērtīgs kultūras piemineklis.

Šos nelielos temperas gleznojumus — ainiņas no latviešu tautas izsenās dzīves, mākslinieka romantiskā un svaigā tvērumā radītos, var viegli pazaudēt. Tāpēc šodien svarīgi ir novērtēt un saglabātos, jo laiki mainās, daudz kas beidzas, iznīkst un aizmirstas. Kārtu kārtām laiks aizklāj priekškarus seniem notikumiem, taču caur šiem darbiem mēs varam ielūkoties pagātnes ainās.

1996. gadā restaurators Stanislavs Astiņš izpētīja zāles interjeru, lai atsegtu mākslinieka Ž. Sūniņa oriģinālos polihroma griestu gleznojumus, kā arī griestu, sienu, logu un durvju krāsojumus. Nacionālā romantisma stila veidotā zāle gaida

Arhīva foto

Tagadējās meistardarbīcas «Zelli» piemiņas zālē apskatāmi divi Talsu mākslinieka Kārļa Freimaņa 1936. gadā darinātie, uz audekla gleznotie sienas panno ar moto «Latvji, brauciet jūriņā, zeltu krājet pūriņā!».

savu atdzimšanu.

Eiropas kultūras

mantojuma dienas rajonā

Tradicionālo Eiropas kultūras mantojuma dienu laikā paredzēts netikai interesentiem šos objektus apskatīt, bet piedalīties arī dažādos pasākumos, informatīvos semināros un diskusijās. Eiropas Kultūras mantojumu dienu atklāšana Talsu rajonā notiks Latvijas amatniecības kameras meistardarbīcā «Zelli», Valdemārpilī, Lielajā ielā 27, 8. septembrī 12.00.

Pasākumi un apskates objekti Eiropas kultūras mantojuma dienu laikā Talsu rajonā:

1. K. Freimaņa Sienas panno — valsts nozīmes mākslas objekts, Valdemārpilī, Lielajā ielā 27. 8. septembrī 12.00 Latvijas Restauratoru biedrība, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija un Latvijas amatniecības kameras meistardarbīca «Zelli» ielūdz jūs uz informatīvu semināru un diskusiju par restaurācijas teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem. Tiks izcelti veiksmīgi vēsturisko interjeru re-

staurācijas piemēri (Iģenes ev. lut. baznīcā, Talsu ev. lut. baznīcā, ērģeļu restaurācijā) un diskutēts par to, kā to dara, kas notiek, kas ir noticis, kas to dara. 9. un 10. septembrī objekts atvērts apskatei. Apskatāma Latvijas amatniecības kameras meistardarbīcas «Zelli» darbu fotozīstāde. Interesenti varēs dzirdēt arī meistardarbīcas «Zelli» meistarā I. Banga stāstījumu.

2. Seši Ž. Sūniņa sienu gleznojumi, Sabiles novada Valgales bijušajā pagastnamā. 9. septembrī 12.00 Abavas tautas namā notiks Sabiles kultūras nama organizēts koncerts «Pūra lāde». Turpat muzejā būs apskatāma tekstilmozaīka un muzeja jaunie dāvinājumi. Muzejs būs atvērts no 10.00 līdz 16.00.

3. Iģenes evanģēliski luteriskā baznīca, valsts nozīmes arhitektūras un mākslas piemineklis, Vandzenes pagasts, Igenē. 9. septembrī atvērta apskatei no 10.00 līdz 16.00, pārejā laikā iepriekš jāzvana pa telefonu 3200373. 10. septembrī 11.00 baznīcā notiks dievkalpojums —

tām redzams jūras klaids ar laivām, bet priekšplānā izveidotas zvejnieku figūras. Gleznojums risināts ekspresīvi, dekoratīvi. Zīlie viļņi vāli, baltās buras, saules apspīdētās mākoņu gubas, vīru smagnējē stāvi un sievu koše, tumšsarkanie vējā plandošie lindraki vērš gleznojumu dzīvespriečigu un pacilājošu.

Daudz kas Kārļa Freimaņa rokrakstā, tāpat kā viņa mākslinieciskajos uzskatos, ar laiku mainās; līdz ar profesionālās izglītības apgūšanu aug meistarība, taču saglabājas arī kaut kas no sākotnējā, proti, tas ir lielais formu vispārinājums, dekorativitāte, romantisētais skatījums.

Ž. Sūniņa sienu un griestu gleznojumi Valgales bijušajā pagastmājā

Bijuši Valgales muižas ēka 1927.

SESTDIENAS VIESIS

Labāk esmu labs meistars nekā slikts mākslinieks

IGURDS BANKIS, mēbeļu galdniecības un kokgriešanas meistars, skolotājs, vienmēr bijis savrupa ceļa gājējs. Viņa rokās koks pārtop mākslas darbā. Viņš gan paškritiski atzīst, ka meistara cienīgu darbu vēl nav radījis. Savu raksturu rūdījis un audzinājis, astoņus gadus staigādams bez apaviem.

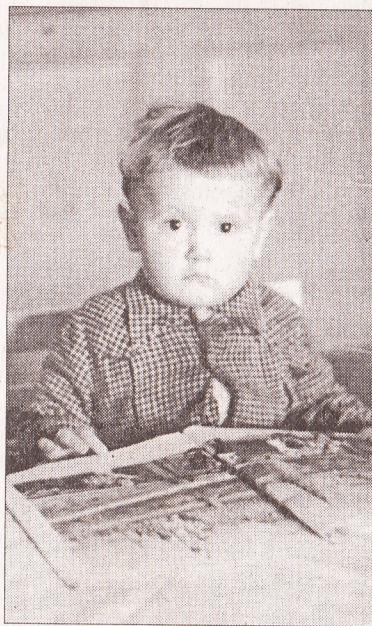
**Apnika būt
pakalpiņam**

— Kuri cilvēki tev bijuši nozīmīgi?

— Vecmammas un mamma. Dvēseli man izkopa vecmamma. Sportā centos līdzināties skolasbiedram Modrim Lapam. Skolā man autoritāte bija trīs gadus vecāks puisis. Viņš mācīja, kā jāizturas pret meiteņiem. Es biju nejaiks. Raustīju viņas aiz matiem. Reizēm arī iespēru. Par tādu uzvedību no viņa dabūju pakausi. Liepājas lietišķās mākslas skolā daudz mācījos no mākslinieka un dizainera Gunta Cukura. Ar viņu tiekamies joprojām.

— Kāda bija tava dzīve, pirms kļuvi par skolotāju?

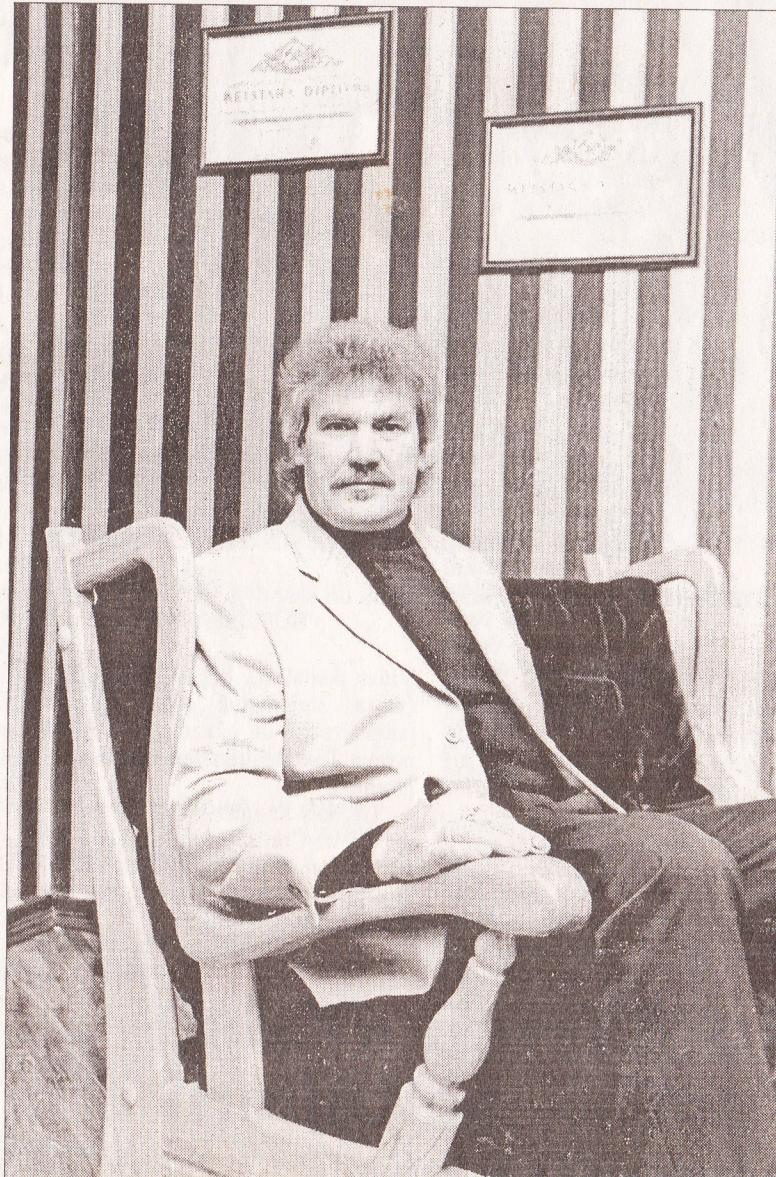
— Beidzu Popervāles astongadīgo skolu, tad Valdemārpils vidusskolu. Vasarā atrauku no mammas māsas, un mamma teica, ka viss ir nokārtots un man jāiet uz vidusskolu, bet to nevēlējos. Teicu: — Ja būšu nesekmīgs, stāšos ārā. — Skolu beidzu viegli, bez mācīšanās. Pēc armijas divus gadus strādāju par būvstrādnieku un sapratu, ka negribu būt pakalpiņš. Iestājos Liepājas lietišķās mākslas skolā, ko beidzu kā teicamnieks. Ieguvu koktēlnieka un mēbeļu galdnieka diplomu. Gribēju iet uz Mākslas akadēmiju, bet nobīo...

PASAULES izzināšana tikai sākusies.

— Vai tā tomēr nebija dezertēšana?

— Neredzēju progresu. Jutu, ka esmu sevi izsmēlis. Progresīviem cilvēkiem pēc pieciem, sešiem gadiem ir jāmaina darbavietas. Pagasts neko nepalīdzēja. Cik ilgi varēju vilkt savu mantu uz skolu? Pēc tam man...

- ◆ 1978. gadā beidz Liepājas lietišķās mākslas skolu.
- ◆ No 1991. līdz 1997. gadam Valdemārpils vidusskolā māca zīmēšanu un darbmācību.
- ◆ 1997. gadā iegūst mēbeļu galdnieka un kokgriezēja meistara grādu.
- ◆ No 1997. gada darbnīcā «Zelli» māca mēbeļu galdniekus un kokgriezējus.
- ◆ Ir Latvijas Amatniecības kameras valdes loceklis un Valdemārpils pilsētas un lauku teritorijas padomes deputāts.
- ◆ Dzīvesbiedre Guna ir mājsaimniece, meita Krista mācās Rīgas amatniecības skolā, dēls Kristaps ir redaktors «Lauku Avīzē», studē jurisprudenci un politisko ekonomiju maģistrantūrā.

meistars, nevis sliks mākslinieks. Tagad to nožēloju. Zināšanu nekad nav par daudz. Man jau bija ģimene, un cik ilgi dzīvosi mamma aizvēni! Sieva Guna arī beigusi Liepāju. Viņa ir šuvēja modelētāja.

Sovhozā «Lubecere» gatavoju svenīrus. Tas laiks bija skola, kas mācīja izdzīvot. Vēl strādāju par būvniecības brigadieri un piecus gadus Lürmaņu apgaitā par mežsargu.

Gaišakais laiks

— Kā nokļuvi skolā?

Skolotājs Roberts Šēders vēlējās iet pelnītā atpūtā, un viņam bija jāsameklē vietnieks. Pēc viņa uzacīnāuma nonācu Valdemārpils vidusskolā, kur strādāju astoņus gadus. Mācīju zīmēšanu un darbmācību. Klasēs ar darbmācības novirzienu mācījās tik labi un spēcīgi bērni! Sākām publiski aizstāvēt diplomdarbu projektus, komisija bija visa skola. Tas bija audzinošs moments un iemācīja savu domu lidojumu pārnest uz papīra un par to pastāstīt. Kopā ar manām meitenēm modelējām tērpus. Diplomdarbus demonstrējām ar dīdzeju piedalīšanos, rīkojām izsoles. Vienu izstrādājumu par 15 latu sākumcenu izsolījām par 115 latiem. Katru iznācienu pavadija ovācijas. Tā bija vienreizēja vienotības izjūta. Jaunākie skolēni mācījās no vecākajiem un centās viņus pārspēt. Lai arī nebija viegli, es jutu, ka esmu vajadzigs. Skolas laiks ir viens no gaišākajiem brīžiem dzīvē. Šķirties no skolas bija grūti.

— Kāpēc bija jāšķiras?

Tikai kolektīva dēļ. Man nepatik, ja cilvēki liekuļo un nevielenīdzīgi izturas pret bērniem, tos dalot. Viņi ir tikai bērni un nav vainīgi, ka nāk no nelabvēlīgas ģimenes. Es skolā biju individuālists. Beigās jau man pateica, ka varu atlauties darīt, ko gribu. Pārmēta, ko es esmu bērniem samaksājis, ka viņi mani mīl. Arī pret paša bērniem reizēm bija nelāga izturēšanās. Ne jau no visiem kolējiem. Domāju, ka daudziem nepatika mana izaugums.

parmeta, ka esmu savacis diplodarbus. Tas bija mans materiāls. Viņi darbi gāja caur manu darbīnu. Te sataisiju sagataves un vedu uz skolu. Tur jau nebija nekādu iekārtu, nevienna dēļa gala un smilšpapīra. Tikai plikas telpas. Man tas sāka apnīkt.

Joprojām vajadzīgs

— Ko iesāki?

No vidusskolas aizgāju sakaitināts. Daudzi puiši aizsoļoja līdzi, jo uz skolu bija nākuši manis dēļ. Viņi teica: «Māci mūs!» To nevarēju, jo man nebija meistara diploma. Amatniecības kamerā izgāju kursus, ieguvu meistara grādu galdniecībā un kokgriešanā. Sāku just, ka joprojām esmu vajadzīgs. Vienam ierakties man nepatik. Sāku strādāt ar puišiem savā darbnīcā. Pirmajā gadā pie manis atrāca 14 puišu. Trīs gados zēļa grādu ieguvuši astoņi mācekļi. Sešiem nebija gatavs diplomdarbs, divi vēl turpina mācīties. Sogad zēļa diplomdarbu gatavo 16 puišu.

Šos praktiķus, kas negrib mācīties, no grāmatām nevar iemācīt. Viņiem ir labāk desmit reižu izcilāt to ozolu vai bērzu. Tad viņš zinās, kas tas ir par koku. Kontingents nav vienkāršs. Viņiem negribas iet uz skolu, un teorija garlaiko. Esu sečinājis, ka puišiem ir jāstrādā. Praktiskais viņiem ir vajadzīgs vairāk nekā teorija. Visi zēļi strādā speciālitātē, bet viens vēl mācās. Sogad tikpat kā pa virsu. Vakarā gan redzēju sagrieztas kājas.

Man tā nebija, ja braucu uz Rīgu, Talsiem vai gāju uz dzimšanas dienu, tad vilku kurpes. Tā būtu galīgi nomocijēs. Ja nost, tad nost. Kamēr norūdījos, protams, nebija viegli. Pirmajā gadā jutus kā ejot caur ērkšķiem. Tā bija sevis audzināšana, rakstura stiprināšana. Man patika to visu izdzīvot. Tieši izdzīvot un izjust, kā katrs domā. Es daudz ko pārdzīvoju pie sevis. Mani neuzaucu, ko teiks cilvēki. Aiz muguras sprieda, ka ir tūri solidi apgērbies, bet kāpēc viņš,

— Kādas īpašības pietrūkst puišiem?

— Kārtības. Pārējo visu var apgūt.

— Par kuru paša veidoto darbu vari teikt, ka tas ir meistara cieņīgs?

— Tāda vēl nemaz nav.

— Vai zini, kāds tas varētu būt?

— Kas ir meistara cieņīgs darbs? Ir grūti novilkst robežu, kas ir vislabākais. Meistaram jāprot vadīt savu

IGURDS BANKIS šogad, 22. novembrī.

DAINA KĀRKLUVALKA foto

ZAĻAJĀ praksē Telšos.

firmu un dalīties zināšanās. Dvēselē esmu mākslinieks. Meistara grādu nokārtoju vienkārši. Izstādē kāds cilvēks, apskatījis manu meistara diplому un darbus, teica: «Šo diplomu tu neesi nopircis.» Es pateicos par viņa vārdiem un atbildēju, ka pats neesmu šo izstrādājumu autors. Teicu, ka tie ir manu mācekļu darbi. «Tad ir vēl labāk,» atbildēja nepāzīstamais.

— Teici, ka tev ir mākslinieka dvēsele, vai tu dzīvo saskaņā ar viņu?

Otrreiz savu mūžu negribētu dzīvot. Kāds nu tas ir, tāds ir. Grībētos dot savas idejas, padomus, pamācīt. Labāk esmu labs meistars nekā sliks mākslinieks. Es dzīvoju savā līmenī.

Astoņus gadus bez apaviem

— Tu ilgus gadus staigāji basām kājām. Kāpēc?

Tā bija nepieciešamība. Sāka degt kājas. Nevarēju paitet ne kurpēs, ne kliktās. Es tās aizlidināju projām. Man ir tāds princips —, ja eju basām kājām, tad līdz beigām. Reiz Liepājā tantes apstājās un skaitījās, kā tikšu pāri šķembainai apmēram 500 metru garai ielai. Citur nebija, kur iet. Man bija jānosolo kā zaldātam, neizrādot sāpes. Nogāju tikpat kā pa virsu. Vakarā gan redzēju sagrieztas kājas.

Man tā nebija, ja braucu uz Rīgu, Talsiem vai gāju uz dzimšanas dienu, tad vilku kurpes. Tā būtu galīgi nomocijēs. Ja nost, tad nost. Kamēr norūdījos, protams, nebija viegli. Pirmajā gadā jutus kā ejot caur ērkšķiem. Tā bija sevis audzināšana, rakstura stiprināšana. Man patika to visu izdzīvot. Tieši izdzīvot un izjust, kā katrs domā. Es daudz ko pārdzīvoju pie sevis. Mani neuzaucu, ko teiks cilvēki. Aiz muguras sprieda, ka ir nācis caur manām ciešānām. Esmu dabas bērns.

nabadziņš, staigā basām kājām. Talinā jautāja, vai esmu ticīgais. Teicu: «Vispār, jā.» — Kāpēc staigājat basām kājām, tas tāču nav pieklājīgi! Tā es sevi audzināju. Visvairāk man nepatika iejet sabiedriskās tualetēs. Eh, druskā pamīcījós, izgāju ārā un kājas noskaloju kādā peļķe vai upē.

— Cik ilgi no-kopā ar dēlu Kristapu, meitu Kristu un audzēkņiem?

Astoņus gadus no 20. maija līdz 20. septembrim. Uz skolu 1. septembrī gāju kurpēs. Visi bailēs gaidīja, ka tik neierodos plikām kājām. Kad nācu no skolas uz mājām, kurpes bija nost.

— Kā beidzās baso kāju laiks?

Satiku kādu tanti, un viņa man pēc acīm pateica, ka es pārforējot un lai to nedarot, jo vecumdievās būs problēmas. Šī saruna man kaut ko smagu noņēma, kļuva mierīgāk un pavisam citādāk. Viņai izdevās mani pārliecināt. Tagad varbūt sevi jāglabā, jāsasedzas un jāstaiga vilnas zeķēs. To arī daru.

Gaida mazbērnus

— Pie tevis cilvēki meklē garīgu palīdzību. Kā spēj palīdzēt?

To ir grūti izteikt vārdos. Caur mani kaut kas iet. Satikos ar cilvēkiem, kuri man pateica, ka spēju palīdzēt citiem un neesmu spējīgs otram novēlēt jaunu. Pie manis nācā arī Dievārdi jeb buramvārdi. Izjūtu katru cilvēku un jūtu, kas ar viņu notiek. Tas ir atradums, un viss ir nācis caur manām ciešānām. Esmu dabas bērns.

CEĻOJUMĀ pa Tukuma rajonu 1994. gadā kopā ar dēlu Kristapu, meitu Kristu un audzēkņiem. **Arhīva foto**

— Kāds bijis ceļš pie Dieva?

Tikai caur vecmammu. To apzinājos jau tad, kad aizmigu baznīcā. No Robežnieku mājām Lubezerē, kur piedzimu, uz Ārlavas baznīcu gājām kājām. Vēl tagad atceros torņa atspīdumu mēness gaismā. Vienmēr esmu izjutis, ka mūs vada augstāks spēks. Šogad iesvētījos, lai nokārtotu rēkinus, ko vajadzēja izdarīt jau sen. Tā atkal ir viena sevis pierādišana. Kāpēc tu gribi iet bez piederības? Esmu bijis pie baptistiem, katoļiem. Viena vecmamma bija luterāne, otra — baptiste. Tīcība jau ir viena. Pie baptistiem varēja dvēseliski izdziedāties. Tur ir miljāk, bet man nepatik, ka izrauj caur adatas aci.

— Ko tev nozīmē ģimene?

Es bez viņiem nevaru. Gribētu vairāk būt kopā, bet bērniem nav laika. Tāpēc joti gaidu mazbērnus, lai izkoptu viņu dvēseli. Vecākiem jau nav laika. Dvēseli dot vecvečāki. Ja tas ģimenē notiek, tur daudz maz ir kārtība.

SARMĪTE KLEINBERGA